

Vlaams
Parlement

vergadering **C65**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 17 december 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestrijding van de eikenprocessierups – 369 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het rapport 'Ruimtelijke Analyse van Transformaties van Panden in Vlaanderen' – 588 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek van het Departement Omgeving naar transformaties in meerdere wooneenheden – 630 (2019-2020)	9
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vergunningenbeleid voor veestallen – 646 (2019-2020)	17
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de monitoring van de effectiviteit van luchtwassers – 660 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Carina Van Cauter aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieueffectbeoordelingsplicht bij stedenbouwkundige regelgeving – 566 (2019-2020)	24

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhel Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestrijding van de eikenprocessierups – 369 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, hopelijk bent u gekomen van de top in Madrid en bent u weer helemaal in het Vlaamse gebeuren.

Het is misschien moeilijk dat deze vraag om uitleg in het begin van de commissievergadering gesteld wordt, want door erover te praten krijgt men soms al jeuk, het was misschien beter op het einde geweest.

In de media lazen we over de problematiek van de eikenprocessierups het volgende. "De provincie Limburg gooit er volgend jaar twee keer zoveel geld tegenaan om de strijd met de processierups te winnen. Maar een wonderlijke oplossing zal dat niet opleveren, zo moesten alle experts toegeven."

"De eikenprocessierups heeft ook dit jaar haar leefgebied uitgebreid", zo opende Luc Crevecoeur van het Provinciaal Natuurcentrum de evaluatievergadering tussen de provincie en de gemeentebesturen.

Deze passages zeggen veel, maar niet alles. De plaag van de processierups is reeds enige jaren een feit en blijft uitbreiden, ondanks verschillende maatregelen. Verbranden, wegzuigen en bacteriële bestrijding hebben blijkbaar niet veel uitgehaald. Er geldt tegenaan gooien is één zaak, maar om het de kop in te drukken is er vooral samenspraak en samenwerking nodig. De problematiek betreft uiteraard niet alleen de provincie Limburg. Ook de provincie Antwerpen – en wellicht in de toekomst ook andere provincies – maar ook Nederland, Duitsland, Oostenrijk en Frankrijk hebben ermee te kampen.

In Limburg werd door meerdere burgemeesters kritiek geleverd op het feit dat het Agentschap Natuur en Bos (ANB) wegbleef op een evaluatievergadering van de strijd tegen de eikenprocessierups. Ik heb naderhand contact gehad met het ANB en met de provincie, en dat schijnt een misverstand geweest te zijn. Desalniettemin moet er nu gehandeld worden en niet tijdens de zomer, want er zijn nog altijd nesten waarvan haartjes kunnen ronddwarrelen. We moeten er op tijd bij zijn.

Er is inmiddels ook het LIFE+-project, waarbij meerdere Nederlandse provincies en de UHasselt betrokken zijn. Via aangepast bermbeheer, het plaatsen van extra nestkasten voor mezen en de herintroductie van een keversoort wil men meer natuurlijke vijanden creëren.

Welke initiatieven gaat u nemen in het kader van een oplossing voor dit probleem? Welke steun zult u desgevallend bieden aan de gemeenten? Er is intussen een financiële bijdrage aan de plattelandsgemeenten toegezegd, maar alleen een financiële bijdrage is niet voldoende. De samenwerking en samenspraak is daarin zeer voornaam.

Zult u ook internationaal uw contacten aanspreken en een internationale coördinatie op gang helpen brengen? Ik heb begrepen dat in Nederland zo iets opgestart is, waar wij vooralsnog niet aan deelnemen, maar daarvoor wacht ik het antwoord af.

Het LIFE+-project werd goedgekeurd. Het project start echter pas in 2020. De rupsen gaan echt niet wachten op het LIFE+-resultaat. Zult u uw invloed gebruiken om in tussentijd niet stil te zitten en alvast een dialoog op gang te brengen zodat,

eenmaal het LIFE+-project van start gaat, alle neuzen in dezelfde richting staan en er direct kan overgegaan worden tot reële besprekingen en onderzoeken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Zoals u waarschijnlijk wel weet, is de eikenprocessierups al twintig jaar geleden opgedoken. Sindsdien is de soort aan een gestage opmars bezig. Elk voorjaar zorgt dit voor overlast langs openbare wegen, op sportvelden, in parken, recreatiegebieden en ook woonwijken. Groenbeheerders doen wat ze kunnen om de hinder van de processierups tot een minimum te beperken. Ze markeren de gevarenczones, zuigen of branden de rupsen en hun nesten weg, of proberen de beesten biologisch te bestrijden met de bacillusbacterie. Biologische producten hebben het voordeel dat ze een veel gerichtere werking hebben dan de voorheen gebruikte chemische bestrijdingsmogelijkheden.

Geen van de methodes is ideaal of toereikend. Ieder jaar weer zijn er immers lokaal uitbraken van de eikenprocessierups, die overlast bezorgen. Daarom is er ook nood aan betere methodes. De coördinatie van de aanpak gebeurt door de provincies. Mijn diensten bieden ondersteuning. Het ANB heeft een beslissingskader aange-reikt voor waar wel en waar niet te bestrijden, en overlegt ook met de gemeenten om de knelpunten te bespreken. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) volgt het internationale onderzoek op naar alternatieve en performantere bestrijdingstechnieken en adviseert het ANB daarover.

De bevoegdheden over bestrijdingsmiddelen zijn echter ook complex. De toelating voor biociden wordt geregeld door de federale overheid, die daarbij ook gebonden is door de Europese regels. Ik stel vast dat heel veel groenbeheerders blijven inzetten op grootschalige bestrijding op basis van bacilluspreparaten, maar ik wil er wel op wijzen dat er volgens de Wereldgezondheidsorganisatie ook volksgezondheidsrisico's verbonden zijn aan die producten bij inademing of aanraking. Het gebruik van bacilluspreparaten zal in 2020 nog worden bemoeilijkt omdat de federale overheid geen tijdelijke toelatingen meer zal mogen verlenen voor het gebruik van die producten in de publieke ruimte. Een tijdelijke toelating kan immers pas worden gegeven als er geen alternatieven voorhanden zijn. Dat is sinds dit jaar wel het geval, maar helaas is dat een gifstof met een zeer brede werking, van insecten tot vissen en amfibieën, die het best ook niet gebruikt wordt in de nabijheid van water. Samen met de provincies, de Vlaamse Milieumaatschappij en de federale overheid zoekt het ANB naar een oplossing die tot een resultaat leidt.

Internationaal werken we reeds samen met Nederland, dat wat betreft de eikenprocessierups onze meest relevante buitenlandse partner is, in het kader van het LIFE+-project. De resultaten van dat project zullen op termijn ook leiden tot een meer gecoördineerde aanpak. Daarnaast zal ik ook aan het INBO vragen om zich goed te informeren over het onderzoek naar nieuwe bestrijdingsmethodes, dat onder andere ook loopt aan de universiteit van Wageningen. Ik hoop dat we met dat onderzoek een nieuwe bestrijdingsmethode kunnen aanreiken aan de gemeenten en de provincie.

Het LIFE+-project zal voornamelijk inzoomen op alternatieven, waaronder het verbranden en wegzuigen. Bij de partners in dat project zit ook een van mijn diensten, namelijk het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Dat zal ervoor zorgen dat de opgedane kennis ook bij de juiste overheden terechtkomt. Er is heel wat kennis voorhanden. In principe kan er wel werk worden gemaakt van alternatieve bestrijdingsmethodes, naast het lokale gebruik van chemische middelen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, er zijn inderdaad verschillende bestrijdingsmiddelen, maar die worden meestal toegepast als het al te laat is. Je kunt

natuurlijk niet op alle plaatsen tegelijk zijn. Als de rupsen hun processie eenmaal aanvatten, is het meestal al te laat. Ook naderhand, als de beestjes zijn uitgevlogen, zijn de brandhaartjes nog aanwezig op het nest en de slipstream, waardoor bij hevige wind het probleem evenzeer nog optreedt.

Branden en wegzuigen, dat is ook niet zo eenvoudig, want er zijn veel plaatsen die moeilijk toegankelijk zijn, maar waar de rups wel weelderig aan bod komt. In Nederland is er ook sprake van een eikenprocessierupswaarnemingsstation. Ik weet niet in welke mate dat kan helpen.

Ook het wegnemen van de onderbegroeiing helpt, want er is geen processie als er geen begin en einde is. Het einde is als ze de blaadjes opeten, het begin is als ze onder aan de bomen hun nest maken.

Nogmaals, de toegankelijkheid is daar ook een probleem, evenals de voorbereiding. Eigenlijk is het daarvoor al een beetje te laat, maar als men een overzicht heeft van de lokale benodigdheden of de acute problemen op lokaal vlak, dan pas kan men ook een overzicht hebben van de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen die gezamenlijk aangekocht kunnen worden om in het voorjaar te gebruiken. Nogmaals, preventie is veel beter, omdat de ontstaansreden van de brandhaartjes dan weg is. Ik moet daarbij toch ook vermelden dat toerisme een grote economische troef is voor Limburg en voor de Kempen. Het is dus wel schadelijk als toeristen met de eikenprocessierups in aanraking komen. We hebben dat al verschillende keren gemerkt.

Misschien toch nog een vraag, minister, over de mate waarin er wordt samengewerkt met het lokale niveau. U zegt dat u samenwerkt met Nederland. Worden de lokale besturen daar ook bij betrokken? Het subsidiariteitsprincipe stelt namelijk dat het aan de lokale besturen is om de eikenprocessierups te bestrijden, maar er moet wel een gezamenlijke aanpak zijn, met zowel het provinciale en het Vlaamse als het internationale niveau.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, begrijp mij niet verkeerd, u bent nog maar pas minister van Omgeving, dus de opmerking die ik nu ga uiten, is niet aan u gericht. Ik neem ook aan dat u een antwoord meegekregen hebt vanuit uw administratie.

Als uw administratie echter schrijft dat de groenbeheerders doen wat ze kunnen, dan gaat mijn nekhaar daarvan recht omhoog staan, en niet door de brandhaartjes van de eikenprocessierups. Dat is namelijk een serieuze fout. Daar had moeten staan: de lokale besturen doen wat ze kunnen. Want dat wordt soms wel eens vergeten. Ik ben ondertussen zeventien jaar burgemeester, en al zeventien jaar lang, onafgebroken, maak ik tijdens de maanden juni en juli een periode mee waarin de telefoon op het gemeentehuis roodgloeiend staat. Scholen bellen vanwege overlast en mensen bellen vanwege overlast op plaatsen waar veel mensen samenkomen. Soms mailen mensen met de boodschap dat ze afgekomen zijn om het prachtige groen te bewonderen dat overal gepromoot wordt, maar dat ze met veel jeuk terug naar huis zijn gegaan. Het gaat zelfs zo ver dat zomerkampen gewoon afgelast worden vanwege de eikenprocessierups. En wie zijn de enigen die ik daar op het terrein tegenkom? Dat zijn de lokale besturen, die dweilen met de kraan open.

Minister Zuhal Demir: Dat is uw taak. Dat is de taak van de lokale overheid.

Lode Ceyssens (CD&V): Dat is inderdaad onze taak, en daarom denk ik dat het misplaatst is om te zeggen dat de groenbeheerders doen wat ze kunnen, want het zijn de gemeentebesturen die doen wat ze kunnen.

Minister Zuhal Demir: Dat is waarschijnlijk wat mijn administratie bedoeld heeft.

Lode Ceyssens (CD&V): Oké, goed, dan is dat wat ze bedoelt. Ik had dat anders begrepen.

Minister Zuhal Demir: Ik wil dit even heel correct stellen: de administratie doelt met 'groenbeheerders' op lokale bestuurders. De taken zijn heel duidelijk verdeeld. Het zijn de lokale besturen, de burgemeesters en hun administratie, die voor de bestrijding verantwoordelijk zijn. De Vlaamse overheid stelt de nieuwe ontwikkelingen en nieuwe methodes ter beschikking van de lokale besturen en de provincies coördineren, maar het is echt niet de taak – en dat wil ik heel duidelijk stellen – van de Vlaamse overheid om de eikenprocessierups overal te gaan bestrijden. Dat wil ik toch wel heel duidelijk stellen. *(Opmerkingen van Lode Ceyssens)*

Nee nee, u maakt zich hier kwaad, maar dit is de taak van de lokale overheid.

De voorzitter: Dat was dus al een deel van het antwoord. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir en Lode Ceyssens)*

Collega Ceyssens, was u al uitgepraat?

Lode Ceyssens (CD&V): Nee nee, ik was nog helemaal niet uitgepraat, ik was mijn betoog nog maar aan het opbouwen.

Bestrijding is inderdaad de taak van lokale bestuurders, maar dan wil ik dat men ook duidelijk erkent dat de lokale bestuurders doen wat ze kunnen, niet de groenbeheerders.

Ik denk dat Vlaanderen wel een ondersteunende taak heeft, ook wat betreft de gebieden die eigendom zijn van het Vlaamse Gewest.

Minister Zuhal Demir: Het is goed hé, zeg.

Lode Ceyssens (CD&V): Het gaat dan om de gebieden die beheerd worden door het ANB, want die vallen natuurlijk wel onder de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid. Wat gaat het ANB doen met de gebieden die het agentschap op dit moment zelf beheert? Lokale besturen hebben immers geen toestemming om daar iets te doen. Je kunt natuurlijk aan de randen van die gebieden werken, maar als in die grote, uitgestrekte gebieden van het ANB niets gebeurt, dan is het aan de randen dweilen met de kraan open.

Mijn tweede vraag gaat over alles rond onderzoek. Wat is het plan voor volgend jaar? Op het moment dat de eikenprocessierups er is, staan we er namelijk alleen voor. Wij bestrijden die rups met alle middelen die we ter beschikking hebben, maar we staan er als lokale besturen alleen voor. Als het gaat over preventie, hebben wij zeer beperkte mogelijkheden. Uit gezondheidsoverwegingen ben ik het er volledig mee eens dat we alleen veilige bestrijdingsmiddelen mogen gebruiken – anders kunnen we er beter geen gebruiken –, maar welke voorstellen zijn er om op preventie in te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, ik wil mij graag aansluiten bij deze vraag en bij de bezorgdheid van de collega's. Minister, ik heb begrepen dat u ook bezorgd bent over de eikenprocessierups populaties. Ik denk dat eenieder hier al wel eens het ongemak van dat beestje gevoeld heeft; we hebben het afgelopen jaar, minister, ook een ongelooflijke editie – bij wijze van spreken – mogen meemaken. *(Opmerkingen van Lode Ceyssens)*

Minister Zuhal Demir: Ik zal straks wel antwoorden! *(Opmerkingen van Lode Ceyssens)*

Tinne Rombouts (CD&V): Oké, de rust is teruggekeerd.

We hebben een ongelooflijke editie mogen meemaken dit jaar – als ik over 'editie' mag spreken. Ik denk dat de gebieden die altijd al met het probleem te kampen hebben gehad, heel veel en heel erg last gehad hebben dit jaar. Daarom wil ik mij toch wel aansluiten bij de vraag om een preventief en coördinerend beleid. Ik weet dat de coördinatie in de eerste plaats bij de provincies ligt, maar het afgelopen jaar zijn we toch voor een stuk verrast geweest door het grote aantal rupsen en ik stel mij de vraag of we geen betere inschatting kunnen maken van de eikenprocessierupspopulaties en daar dus op een andere manier op kunnen inspelen.

Ik heb moeten vaststellen dat het probleem in gemeenten in mijn regio de afgelopen jaren voor een stukje was afgenomen en dat het probleem dit jaar exponentieel is toegenomen, waardoor de lokale besturen te laat kwamen met de bestrijding ervan, met alle leed van dien. In die zin stel ik me toch de vraag of een meer gecoördineerd beleid mogelijk is op basis van gegevens die aantonen dat er misschien extra impact zal zijn en die dus toelaten om die boodschap over te brengen aan de lokale besturen, zodat zij hun bestrijdingsmaatregelen tijdig kunnen inzetten.

Ik ben ook blij dat u aangeeft dat er aandacht is voor de verschillende bestrijdingsmiddelen die er zijn. We weten immers dat het beestje heel moeilijk te bestrijden valt en het is dan ook heel belangrijk dat we blijvend inzetten op bestrijdingsmethodes.

Ik vraag dus vooral naar coördinatie en naar mechanismes om de impact te kunnen inschatten. Hebben we zulke mechanismes? Kunnen we die opbouwen? Daar gaat mijn vraag over.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): De eikenprocessierups beroert heel wat mensen. Ik wil gewoon naar een aantal cijfers vragen. Er wordt aangegeven dat het probleem exponentieel verergerd is. Hebt u er zicht op of dat effectief ook zo is? Ik was zelf een van de groenbeheerders in Oost-Vlaanderen en ik heb het alvast niet zelf vastgesteld. Maar goed, dat is Oost-Vlaanderen.

Wat is de impact van de weersomstandigheden op de verspreiding van de eikenprocessierups? Is daar zicht op? Ik weet wel dat wij van het Proefcentrum voor Sierteelt (PCS) in Oost-Vlaanderen signalen kregen over wanneer welk risico zich voordeed, gekoppeld aan de weersomstandigheden. Dat is een heel goede aanpak. Zijn er mogelijkheden om de aanpak tussen de verschillende provincies uit te wisselen?

Ik maak me wel zorgen over de teneur van de vraagstelling. Er zijn maatregelen te bedenken die de eikenprocessierups bestrijden maar of die zo goed zijn voor de biodiversiteit en de waterkwaliteit, dat is iets anders.

Minister, ik heb dus twee vragen. Ik weet niet of u daar nu een antwoord op hebt, maar het lijkt me toch belangrijk om de discussie te objectiveren en om te zoeken naar methoden die het leefbaar maken, wetende dat die problematiek vermoedelijk moeilijk helemaal beheersbaar zal zijn.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's en burgemeesters die zijn tussengekomen en een belangrijke verantwoordelijkheid hebben in het bestrijden van de eikenprocessierups, ik wil toch nog eens benadrukken dat de provincie coördineert. Van twee dingen een: ofwel schaft men de provincie af... (*Opmerkingen van Leo Pieters*)

... en dan coördineer ik, ofwel doet iedereen waarvoor hij verantwoordelijk is. De provincie heeft de verantwoordelijkheid om dit te coördineren. Als er in een bepaalde provincie een groot probleem is, dan verwacht ik dat de gouverneur of de burgemeesters de ondersteuning die wij bieden – want wij bieden ondersteuning –, ook

vragen. Er is een vergadering geweest in Limburg waarop wij niet waren uitgenodigd. Niet, voor alle duidelijkheid.

Van twee dingen een dus. Ik kan me daar inderdaad over opwinden, voorzitter. Men vraagt hier van alles. Dit is hier geen gemeenteraad of provincieraad. Men wil lokale autonomie – alle respect voor de lokale autonomie –, maar dan moet men die verantwoordelijkheid ook nemen. Als het wat te moeilijk wordt, of het nu gaat over everzwijnen, over rupsen of over nog iets anders, dan kijkt men naar Vlaanderen. Van twee dingen een. Ik onderstreep: ieder zijn verantwoordelijkheid.

Zoals ik daarstraks heb gezegd, zijn wij nieuwe bestrijdingsmethoden aan het bekijken, zoals die van de universiteit van Wageningen in Nederland, die veelbelovend zijn. Ik hoop dat dit het nodige resultaat zal opleveren dat we dan ter beschikking zullen stellen van de gemeentes en provincies die dan wel hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

Ik wil dit onderstrepen, want ik ben het eerlijk gezegd stilaan beu aan het worden dat men zodra het moeilijk wordt, kijkt men naar Vlaanderen. Ofwel coördineert de provincie, ofwel doen ze dat niet en doet Vlaanderen het. Men heeft gewild dat de provincies zouden blijven bestaan. Wel, dat ze hun taak dan ook opnemen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp wat u zegt, maar ik begrijp ook wat de burgemeesters of andere lokale besturen zeggen. Minister, ik denk dat het geen verwijt is naar u en ook geen verwijt naar Vlaanderen. Dat heb ik tenminste begrepen.

Minister Zuhal Demir: Jawel. Dat was het heel duidelijk wel.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Maar – en dat is ook de reden waarom ik mijn vraag heb gesteld –, op dat moment was het ANB afwezig en de lokale besturen hebben het ANB nodig. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Oké, maar het agentschap beheert een groot grondgebied en hoort de zaak te coördineren. De provincie heeft, voor zover ik weet tenminste, geen bevoegdheid over het ANB of over het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Dat ligt dus wel op Vlaams niveau.

U gaat de eikenprocessierups niet bestrijden vanuit Vlaanderen, maar u hebt wel de taak om instellingen die dat wel moeten doen of die bij de coördinatie aanwezig moeten zijn, enige urgentie mee te geven.

Wat de bestrijding betreft, moeten we natuurlijk opletten. Mevrouw Schauvliege zei het al: andere beestjes die we nodig hebben, mogen niet onder de bestrijding van de rups lijden. Men moet de juiste timing hanteren. Het probleem is dat verschillende nesten op verschillende momenten uitkomen en de processie dus op verschillende momenten start. Dan begint ook de processie voor de lokale besturen, want dan begint de ergernis. Het gaat niet over een maand, maar over vier of vijf maanden en zelfs het hele jaar door, zoals ik daarnet gezegd heb. Als de nesten er zijn, valt de hulp weg en moeten de lokale besturen alsnog de nesten wegzuigen, want de brandhaardjes blijven aanwezig.

Inzake die insecten wil ik ook nog dit vermelden – en dat is ook de reden waarom ik een tijdje geleden begon over 5G. Het ANB en het INBO moeten misschien nog bijkomend onderzoek doen naar de hoeveelheid insecten en vogels die er zijn. Het zijn natuurlijke bestrijders. Als die er niet zijn, heeft de eikenprocessierups vrije baan en dat wil niemand van ons.

De voorzitter: Laat ons deze vraag afsluiten. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Ik mag eigenlijk niet meer tussen komen, maar ik ga het toch doen. Minister, ik ben mijn betoog begonnen met te zeggen dat u dit als nieuwbakken minister niet persoonlijk mocht nemen.

Minister Zuhal Demir: Het feit dat u dat al zegt.

Lode Ceyssens (CD&V): Ja maar, ik heb toch heel duidelijk gezegd dat het niet uw verantwoordelijkheid is als nieuwbakken minister en ik heb me duidelijk gericht op het antwoord van het Agentschap Natuur en Bos.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het rapport 'Ruimtelijke Analyse van Transformaties van Panden in Vlaanderen' – 588 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek van het Departement Omgeving naar transformaties in meerdere wooneenheden – 630 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, minister, collega's, op 29 november 2019 publiceerde het Departement Omgeving het rapport 'Ruimtelijke Analyse van Transformaties van Panden in Vlaanderen'. Het rapport vergeleek de vergunningen verleend in 1995 en in 2015 en onderzocht de impact op de transformatie van panden en de bijdrage aan het verhogen van het ruimtelijk rendement. De resultaten waren heel interessant. Er was bijvoorbeeld een sterke toename van transformaties ten opzichte van nieuwbouw. Maar nog steeds komt het gros van de nieuwe wooneenheden in landelijk en randstedelijk gebied, wat voor een toename van de inname van de open ruimte zorgt. Het rapport toont aan dat er duidelijk nog veel werk aan de winkel is voor het behoud van de open ruimte.

Al sinds het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) van 1997 wordt het behoud en versterken van open ruimte, in het bijzonder in valleigebieden en overstromingsgevoelige zones, naar voren geschoven als een kerndoelstelling binnen het ruimtelijk beleid. Dit wordt in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) herhaald met een bijkomend aandachtspunt om de verharding terug te dringen. Tussen 1995 en 2015 zien we een halvering van het aantal nieuwbouwaanvragen in het buitengebied. Tegelijkertijd zien we een toename van het aantal transformatiedossiers van bestaande panden, ook van panden met een oorspronkelijke landbouwfunctie. De meeste woningen worden gebouwd binnen de bestemming woongebied, maar deze bestemming is op de gewestplannen sterk verspreid en ruim bedeed.

Daarnaast wil het BRV veel aandacht besteden aan het realiseren van groenblauwe dooradering, natuur en water versterken. Uit de studie blijkt dat er toch nog veel gebouwd wordt in overstromingsgevoelig gebied. In beide peiljaren zien we een aanzienlijk aantal transformaties en zelfs nieuwbouw in recent overstroomde gebieden.

Dat is toch wel verwonderlijk en opvallend. Zelfs in de recent overstroomde gebieden vinden we in 2015 nog 252 transformaties naar wonen.

De belangrijke conclusie van het rapport is dat alle goede intenties ten spijt, het nog steeds de gewestplannen zijn van intussen vijftig jaar geleden die bepalen wat er op ruimtelijk vlak in Vlaanderen gebeurt. Ze zijn niet afgestemd op de beleidsdoelen die in het BRV staan. Er dringen zich dus maatregelen op.

Minister, de studie toont duidelijk aan dat er nog veel transformaties naar wonen plaatsvinden in gebieden die prioritair gevrijwaard dienen te worden van bebouwing, zoals de recent overstroomde gebieden. Hoe verklaart u dit hoge aantal? Zijn dit gebouwen die gerealiseerd werden na vergunningen afgeleverd door Vlaanderen? Of gaat het eerder over vergunningen afgeleverd door de lokale besturen?

Hebt u een zicht op de hiaten in het instrumentarium die ervoor zorgen dat de doelstellingen om overstromingsgebieden maximaal te vrijwaren van bijkomende bebouwing zoals voorzien in het RSV en het decreet Integraal Waterbeleid, niet gerealiseerd worden?

Gaat u ermee akkoord dat bijkomende maatregelen nodig zijn om bouwprojecten in overstromingsgebieden te voorkomen? Welke garanties kunt u geven dat hier voor een trendbreuk gezorgd kan worden en dat de doelstellingen van het regeerakkoord en de beleidsnota inzake blauwgroene dooradering daadwerkelijk op het terrein gerealiseerd zullen worden?

U hebt de ambitie om de watergevoelige openruimtegebieden te herbestemmen. U gaf reeds aan dat dit over een 600 hectare gaat. Uit de bovenstaande analyse blijkt dat het probleem veel groter is dan enkel het herbestemmen van de nu voorziene watergevoelige openruimtegebieden. Welke bijkomende initiatieven zult u nemen om het aanbod slecht gelegen woon- en woonuitbreidingsgebieden te vrijwaren van bebouwing?

Uit deze studie blijkt ook – en dat is eigenlijk de algemene conclusie – dat de vergunbaarheid of de niet-vergunbaarheid essentieel is om een openruimtebeleid te voeren. Dit is nog steeds meer sturend in de ruimtelijke ontwikkeling op het veld dan de ruimtelijke planning en zorgt ervoor dat de beoogde doelstellingen niet of te weinig gerealiseerd worden. In die zin is de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) heel belangrijk. Voorziet u in een evaluatie van de codex om de relatie tussen beleidsdoelstellingen en de vergunningsverlening veel beter op elkaar af te stemmen? Zo ja, wanneer plant u deze evaluatie?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, het is inderdaad een interessante studie en zeker de moeite waard om hier te bespreken.

Mijn vraag gaat over hetzelfde thema, namelijk over het onderzoek dat de Vlaamse overheid heeft gedaan naar de evolutie van transformaties. Dit zijn ingrijpende verbouwingen waarbij er meer wooneenheden worden voorzien dan in het oorspronkelijke gebouw of waarbij een andere invulling aan het gebouw gegeven wordt. In deze studie wordt de situatie van 1995 vergeleken met die van 2015. Op deze manier brengt dit onderzoek de mate waarin transformaties van panden zich voordoen, in beeld.

Uit deze studie blijkt dat er op het vlak van wonen een sterke toename is van het aantal transformaties. In 1995 was nieuwbouw goed voor 90 procent van de aangevraagde wooneenheden. In 2015 is dit al gezakt naar twee derde van de aangevraagde wooneenheden. Er is dus een duidelijke evolutie van nieuwbouw naar transformaties. Dit is mogelijk het gevolg van de afname van beschikbare bouwgronden.

De locatie van deze wooneenheden kent veel minder evolutie of toch niet de evolutie die gewenst is in de beleidsdoelstellingen. De meeste nieuwe wooneenheden komen terecht in landelijk of randstedelijk gebied. De onderzoekers concluderen dat niet het gevoerde beleid, maar wel de juridische mogelijkheid om een vergunning te krijgen, invloed heeft op de aangevraagde vergunningen. Er is dus sprake van een schisma tussen planning en een vergunningenbeleid dat gebaseerd is op een gewestplan van inmiddels vijftig jaar.

Deze studie toont aan dat het vergunningenbeleid een mogelijke hinderpaal kan zijn voor de doelstellingen in uw beleidsplan om open ruimte te vrijwaren en een bouwshift te realiseren die zorgt voor een kwalitatieve verdichting. Dit terwijl transformaties juist kunnen bijdragen aan kwalitatieve verdichting.

Minister, hoe kijkt u naar de resultaten van deze studie? Op welke manier wilt u ervoor zorgen dat het vergunningenbeleid geen obstakel vormt voor de doelstellingen in uw beleidsnota?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, voor ik inga op specifieke vragen, wil ik eerst wat meer uitleg geven over het onderzoek en de studie zelf.

Het doel van de studie, die, voor alle duidelijkheid, door mijn voorganger in gang is gezet, was na te gaan in hoeverre het mogelijk is om op basis van de gegevens in de vergunningenregisters bepaalde analyses te voeren en of de vastgestelde transformaties het gewenst ruimtelijk beleid ondersteunen of tegenwerken. Laat me nu al zeggen dat dit een van de vele studies is en dat ze niet op zich staat. Ik kom hier straks nog op terug.

Als basis van de analyse werd vertrokken van de vergunningenregisters. De gegevens uit twee peiljaren 1995 en 2015 werden gelinkt aan andere datasets en kaartlagen en verder geanalyseerd. Het houdt natuurlijk risico's in om een trendonderzoek te baseren op slechts twee referentiejaren, en dat specifiek in de bouwsector, die zoals u weet zeer conjunctuurgevoelig is.

Het zijn dus momentopnames. Hierbij werd enkel gekeken naar de transformaties van panden. Het is belangrijk om dat begrip 'transformatie' goed te omschrijven. Het gaat om vergunningsplichtige werken waarbij ofwel de functie van een bestaand gebouw wordt gewijzigd, bijvoorbeeld van industrie naar wonen; ofwel verbouwingen binnen dezelfde functie, bijvoorbeeld het vermeerderen van het aantal wooneenheden.

In de conclusies van de studie wordt expliciet aangegeven dat de gebruikte methodiek tekortkomingen vertoont en dus niet kan worden geïnterpreteerd als een exacte weergave. Zo is het niet mogelijk om na te gaan of een vergunning ook uitgevoerd werd. Soms is ook sprake van 'nieuwbouw' terwijl het gaat om 'sloop + herbouw'. Het exacte onderwerp van de aanvraag is een 'vrij in te vullen veld' in het vergunningenregister, waardoor er geen eenduidigheid bestaat in de gebruikte terminologie.

In de toekomst zullen analyses beter en correcter kunnen worden uitgevoerd, omdat we sinds de omgevingsvergunning aan de aanvrager veel meer gestructureerde gegevens vragen. Het zijn dus zeker vaststellingen over transformaties die in de toekomst kunnen worden opgevolgd. Uiteraard zijn de grote lijnen wel duidelijk.

Om alle verwarring te vermijden, wil ik toch even wijzen op het onderscheid die in de studie gebruikt wordt tussen verstedelijkt, randstedelijk en landelijk gebied. Het is geenszins zo dat het begrip 'landelijk gebied' zich beperkt tot de natuurgebieden of het agrarisch gebied. In dat landelijk gebied liggen ook onze dorpen en kernen, waar

we ook de nodige kansen moeten aan geven. Het kan inderdaad gaan over zonevreemde woningen of functiewijzigingen, over landelijke woonlinten, maar dus ook over onze dorpen. Het is niet de bedoeling van deze Vlaamse Regering om iedereen te verhuizen naar woongelegenheden in Gent of Antwerpen. Zoals in mijn beleidsnota is opgenomen, focust de bouwshift op slim ruimtegebruik op de juiste plaats. Dit betekent niet dat er enkel binnen de Vlaamse ruit of de centrumsteden aan ontwikkeling zal worden gedaan. Ook onze landelijke kernen moeten worden versterkt.

Als ik de verschillende deelvragen van collega's Schauvliege en De Coninck lees, gaat het over drie thema's: hoe ik naar de resultaten uit de studie kijk, de problematiek van bebouwing en transformaties in de overstromingsgevoelige gebieden en het mogelijke conflict tussen het gewenst ruimtelijk beleid enerzijds en de vergunningscontext anderzijds.

Rekening houdend met de onvolkomenheden van deze studies, stel ik toch vast dat er al enkele jaren effectief een evolutie waar te nemen valt die de visie van het structuurplan en de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) op het terrein vertaalt.

Nieuwbouw daalde tussen 1995 en 2015 van 90 procent van de aanvragen naar 65 procent. Dit is zelfs nog een overschatting als we dat vergelijken met resultaten van andere onderzoeken, zoals het Ruimterapport Vlaanderen (RURA). We zien ook dat het gemiddeld aantal woongelegenheden stijgt per aanvraag, wat kan wijzen op een trend van verdichting. Dit kan uiteraard alleen binnen het juridisch woongebied. In alle gebieden zien we een toename van het aantal transformaties versus nieuwbouw. De meerderheid van de transformaties vindt plaats in verstedelijkt gebied. 60 procent van de transformaties gebeurt in gebieden met goede tot zeer goede voorzieningen en met goede tot zeer goede knooppuntwaarden voor openbaar vervoer. Nieuwe ontwikkelingen en verdichting lijken globaal genomen dus vooral te gebeuren op plekken die zich ertoe lenen.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat in landelijke gebieden ook nog woningen worden gebouwd of transformaties plaatsvinden, bijvoorbeeld in de dorpskernen. Ik denk dat we dit ook moeten blijven stimuleren, om de leefbaarheid van die dorpen te verzekeren.

In elk geval zien we de voorbije twintig jaar een halvering van het aantal nieuwbouwdossiers in het landelijk gebied en een toename van het aantal transformaties. Ik heb de indruk dat de lokale besturen in hun vergunningenbeleid wel degelijk een goede aanpak vertonen. We evolueren dus in de goede richting, maar alles kan natuurlijk beter.

Overstromingen en wateroverlast zijn een complex gegeven. Ze hebben ook verschillende oorzaken die verschillende oplossingen vragen. Ik wil er ook even op wijzen dat de cijfers uit deze studie dateren van 2015 en dus mogelijk een fout beeld geven van het actuele vergunningenbeleid in die overstromingsgebieden. Wanneer u kijkt naar de cijfers van bijkomende vergunningen binnen de signaalgebieden, merk ik het volgende op. In 2016 werden nog een dertigtal vergunningen verleend voor nieuwbouw of verkavelingen in signaalgebieden, mogelijk omdat die beslissingen met betrekking tot die signaalgebieden onvoldoende gekend waren. Tegen sommige daarvan werd met succes annulatieberoep aangetekend. In 2017 daalde het aantal vergunningen drastisch. Tussen juni 2017 en juni 2018 werd nog maar één vergunning verleend.

Laat me toe even dieper in te gaan op het beleid van de signaalgebieden. In uitvoering van dat beleid besliste de vorige Vlaamse Regering in verschillende beslissingen over het vervolgtraject en de beleidsopties voor alle signaalgebieden. Daarbij is de nodige tijd genomen om de complexiteit onder de loep te nemen en om in

overleg te gaan met de verschillende experts. Voor sommige gebieden is gedeeltelijke bebouwing nog mogelijk, voor zover bijkomende maatregelen genomen worden op vlak van waterberging. In andere gebieden is waterrobuust bouwen of verbouwen ook nog mogelijk. Het is niet haalbaar om alle landelijk gelegen onbebouwde bouwgronden hun statuut te ontnemen, zeker niet die percelen die goed gelegen zijn, in de kernen bijvoorbeeld.

Maar er zijn inderdaad gebieden die beter helemaal van bebouwing gevrijwaard blijven. Ik benadrukte hier al eerder dat het mijn ambitie is om het beleid rond de signaalgebieden verder te zetten in deze legislatuur. Het is mijn bedoeling in te zetten op de concrete herbestemmingen, de zogenaamde watergevoelige openruimtegebieden. In totaal gaat het om ongeveer 1600 hectare signaalgebieden.

Eigenaars van die gebieden kunnen vandaag immers worden geconfronteerd met een weigering van vergunningen zonder perspectief op een vergoeding. Ik wil dit definitief oplossen. Voor de watergevoelige openruimtegebieden zal ik de nieuwe planschaderegeling uit het Instrumentendecreet toepassen. Ik zal zeker ook nog andere initiatieven nemen om de open ruimte te versterken.

Men vroeg ook naar het mogelijke conflict tussen het gewenst ruimtelijk beleid enerzijds en de vergunningscontext anderzijds.

Deze studie is een van de vele studies die zijn opgemaakt. In de studie uit 2017 over het 'Uitwerken van beleidsinstrumenten voor het verminderen van het ruimtebeslag in de open ruimte' worden een aantal pistes aangegeven om de toename van het ruimtebeslag te stoppen en de verhardingsgraad te verminderen.

Ook belangrijk in de verdere uitwerking is de studie over het 'Vergunningenbeleid in Vlaanderen', waar in deel 4 een beknopte screening is gebeurd van bestaande instrumenten en regels in het vergunningenbeleid die de strategische visie van het BRV zouden kunnen ondergraven.

Al deze voorstellen kunnen natuurlijk niet los worden gezien van andere initiatieven die nodig zijn om op een meer duurzame manier met onze ruimte om te springen. Die maatregelen situeren zich zowel op regelgevend als planologisch vlak, en omvatten zowel maatregelen om verdichting op goed gelegen locaties te stimuleren als maatregelen om verdere versnippering van de open ruimte te vermijden. Om bepaalde ongewenste ontwikkelingen definitief te vermijden, zullen ook planinitiatieven nodig zijn. Ik verwees eerder al naar de beslissing om signaalgebieden om te zetten naar 'watergevoelige openruimtegebieden'.

Het is mijn bedoeling om in 2020 een ontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen voor te leggen aan de Vlaamse Regering, waarin een set van beleidskaders opgenomen is met concrete acties. Daarbij voorzie ik ook in acties om het vergunningenbeleid af te stemmen op de visie van het BRV.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het antwoord is niet echt verrassend. Het komt erop neer dat die studie een studie is naast zovele en dat een deel correct is en een deel niet. Ik kan alleen maar vaststellen dat er in de conclusies heel expliciet staat dat de gewestplannen die intussen vijftig jaar oud zijn, bepalen op welke manier en in welke mate er zal worden gebouwd of verbouwd.

Het ontgoocht een beetje dat er geen andere en bijkomende initiatieven worden genomen.

Ik wil nog even focussen op de codex en de Wegwijzer Codextrein. Deze studie zegt dat er een spanning is tussen wat we willen en wat we vergunnen, en dat merken

we ook op het terrein. De sector geeft zelf aan dat ze het bos door de bomen niet meer zien. De Codextrein heeft ervoor gezorgd dat er een verkavelde wetgeving is die heel ingewikkeld en heel complex is. Er zijn heel veel uitzonderingen. Recent was er de vernietiging van het artikel rond zonevreemde tuincentra en dat is het vierde artikel dat wordt vernietigd. Het gaat over artikels waarbij er veel vragen waren bij het opstellen van de Codextrein. Het toont aan dat een aantal dingen niet oké zijn, en die zorgen ervoor dat het complex en niet transparant is. Ze zorgen ook voor rechtsonzekerheid bij de aanvrager en de bouwheer, maar ook bij de omgeving.

Minister, ik heb op mijn vraag geen duidelijk antwoord gekregen. Zult u met al deze gegevens en met het feit dat er recent een aantal uitspraken zijn geweest die artikels vernietigde, de Codextrein eens grondig onder de loep nemen zodat het vergunningenbeleid kan worden vereenvoudigd? U kunt meteen ook de link met het omgevingsbeleid en het openruimtebeleid grondig leggen. Dan kan de wirwar van regeltjes en uitzonderingsmaatregelen die ervoor zorgen dat we vastgebonden zijn en die een grondig openruimtebeleid in de weg staan, worden weggewerkt. Ik dring er echt op aan om dit eens grondig te doen.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik zal misschien een positievere repliek geven dan mevrouw Schauvliege, ook al deel ik een beetje de analyse dat de regelgeving heel complex is en zo zorgt voor rechts-onzekerheid en vergunningen die misschien niet gewenst zijn.

Minister, u zei als antwoord op de laatste vraag dat u in 2020 het BRV zult voorleggen aan de Vlaamse Regering. Belangrijker nog, ik heb ook gehoord dat u acties zult ondernemen om het vergunningenbeleid af te stemmen op de doelstellingen van het BRV. Ik denk dat dit nodig is. Nu is er inderdaad een schisma tussen het planningsluik en het vergunningenbeleid. Ik merk het ook in de praktijk. Als bevoegd schepen is het heel moeilijk om vergunningen te weigeren als niet-gewenst, want als het ene niveau iets weigert, zijn er vele beroepsmogelijkheden. Die moeten er zijn, maar een duidelijker en eenvoudiger regelgeving zou toch wel gewenst zijn.

Minister, heel veel succes en hartelijk dank voor uw antwoord op de derde vraag dat u met het BRV verder zult gaan en de nodige acties zult ondernemen.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, in eerste instantie zal het u niet verrassen dat wij tevreden zijn met het feit dat u de aandacht voor de landelijke dorpen nog eens heel duidelijk in de verf zet. *(Opmerkingen van Zuhal Demir)*

Mevrouw Schauvliege, ik ben het niet eens met de toon van uw repliek. U doet net alsof met de vernietiging van het artikel over de zonevreemde tuincentra de bouwshift op de helling wordt gezet.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik zeg gewoon dat het de vierde op rij is en er zullen er nog volgen.

Lode Ceyssens (CD&V): Ik denk dat het een van de uitzonderingen is in de Codextrein.

Er is een weg ingeslagen. Van bij het begin zijn oppositie en meerderheid het oneens geweest. Uw partij zei dat er een bouwstop moest komen en wel onmiddellijk. Wij hebben altijd gezegd dat dit niet kon: het is een trein aan 300 kilometer per uur ineens tot stilstand brengen. We moeten inderdaad gaan naar een bouwshift waarbij we ervoor zorgen dat Vlaanderen een antwoord kan vinden op de vraag waar we in de toekomst gaan wonen, werken en recreëren, terwijl we naar die

bouwshift gaan. In de vorige legislatuur zijn hiervoor al een aantal stappen gezet. Ik heb vandaag duidelijk gehoord dat men op die ingeslagen weg verdergaat.

Uit uw verhaal begrijp ik dat u vraagt om de Codextrein aan te passen naar vergunningen. Het gewestplan is nu eenmaal een gegeven en heeft rechtszekerheid gegeven aan mensen. Men kan toch niet van vandaag op morgen zeggen dat het rap wordt aangepast, zodat er niet meer kan worden gebouwd en daarmee is de kous af. Er is ook nog zoiets als eigendomsrecht. Mensen hebben bouwgronden gekocht voor hun kinderen of voor zichzelf. Ze hebben die gronden gekocht, omdat het een bouwgrond is en er zekerheid is dat er op kan worden gebouwd. Als de overheid morgen zegt dat op die grond niet meer kan worden gebouwd, dan moet daar een vergoeding tegenover staan. Het Instrumentendecreet is hiervoor de juiste basis.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik wou nog iets toevoegen. U hebt het over functiewijziging. Ik speel een beetje in op wat collega Ceyssens zegt en wil er de landbouw bij betrekken.

Er zijn landbouwbedrijven die zich omvormen tot tuincentra of veevoederbedrijven. Ze doen een functiewijziging of gedeeltelijk om nadien een volledige functiewijziging door te voeren. In welke mate mogen of zijn de lokale of bovenlokale besturen of de provinciale besturen enigszins flexibel, wanneer er procedures bij betrokken zijn? Collega Ceyssens had het ook al over het eigendomsrecht. En in welke mate kunnen verbouwingen nog worden toegestaan?

Carina Van Cauter (Open Vld): Collega's, ik permitteer het mij om kort aan te sluiten.

Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord, wat trouwens volledig in de lijn ligt van wat neergeschreven is in het regeerakkoord. Het is niet eenvoudig om vandaag op dit ogenblik door het bos alle bomen te zien. De weg die moet worden afgelegd, zal nog enige tijd in beslag nemen.

Minister, ik ben zeer blij dat u – ik zal het in de vorm van een vraag doen om alle onduidelijkheid weg te nemen – de visie, neergeschreven in de beleidsvisie Ruimte Vlaanderen, bevestigt. Ik ben het er helemaal mee eens. We moeten duurzaam omgaan met de open ruimte. We moeten versnippering proberen tegen te gaan. We moeten zorgen voor verdichting en verwevenheid. Er zijn zoveel ruimtevragen die we een plaats moeten geven. Dat neemt niet weg dat we vandaag enkel nog maar – nog maar is misschien oneerbiedig – te maken hebben met een beleidsvisie. Minister, die beleidsvisie moet worden omgezet in een beleidsplan met een aantal juridische handvaten die de beleidsvisie op het terrein vergunningsmatig moet toepassen.

Vandaag is er nog altijd de rechtszekerheid van een aantal plannen, zoals de gewestplannen. Als het een woonzone is, een vergunde verkaveling, dan kan je vanwege een evoluerende visie niet zomaar plots iets veranderen, ook al is dat een gewenste ontwikkeling, want dan raak je iemand in zijn eigendomsrecht.

Minister, ik ben dus blij dat u de visie onderschrijft en dat men zal evolueren naar kaders van juridische handvaten om die visie op het terrein neer te zetten, maar ondertussen bevestigt u de rechten van mensen die rechtszeker verkregen zijn. We zullen die ook blijvend honoreren.

En mijn vraag is: de visie op zich is met andere woorden geen element om een vergunning te weigeren. Ik kreeg hiervan graag de bevestiging om alle onduidelijkheid uit de wereld te helpen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik kan natuurlijk beamen dat de regelgeving zeer complex is. Ik heb die regelgeving ook niet gemaakt, maar ze is inderdaad zeer complex, niet alleen voor de lokale besturen en de gewone mensen maar ook voor de Vlaamse Regering. Ze is wat ze is. Ze is het resultaat van het beleid van de afgelopen jaren.

Een van de vaststellingen in beide studies is dat onze regelgeving heel vaak generieke regelgeving is die overal in Vlaanderen en in elke bestemmingscategorie van toepassing is. Denk bijvoorbeeld aan het Vrijstellingenbesluit, de mogelijkheden voor zorgwonen of de zonevreemde functiewijzigingen. De studies geven aan dat veel regelgeving of instrumenten op zich niet verkeerd zijn of tot ongewenste ontwikkelingen leiden, maar wel dat de generieke toepassing ervan ongewenste effecten kan hebben. Ruimtelijke ordening – of we dat nu willen of niet – is nu eenmaal contextgebonden.

In de studies wordt daarom ook voorgesteld om de vergunningsregels gebiedsgericht te differentiëren om de doelstellingen van het BRV te stimuleren. Bepaalde regels kunnen binnen stedelijke of goedgelegen gebieden het gewenste beleid van kwalitatieve verdichting of verweving ondersteunen, terwijl deze in het landelijk gebied mogelijks negatief werken.

Zoals gezegd, zullen we al deze studies en aanbevelingen olijsten en nagaan op welke manier de regelgeving moet worden aangepast om de principes van het BRV op het terrein te realiseren. Dit laatste is zeer belangrijk.

Het is natuurlijk aan het parlement, maar het zou interessant zijn om een gedachtewisseling te organiseren over deze studies.

Mevrouw Van Cauter, er is geen absoluut bouwrecht, wel een eigenaarsrecht. Het verhaal van de planschade, wat u ook hebt benadrukt, kan ik ook bevestigen. Vergunningen kunnen worden geweigerd op basis van strijdigheid met de goede ruimtelijke ordening.

Carina Van Cauter (Open Vld): Op basis van een beleidsvisie.

Minister Zuhal Demir: Als de beleidsvisie in de wetgeving zit. Voor alle duidelijkheid: iedereen moet zich aan de wet houden. Ik denk dat we daar heel duidelijk over zijn. Ik vind dat zelf als jurist ook heel belangrijk. Tot voor kort had ik niets te maken met ruimtelijke ordening, omdat ik altijd andere domeinen heb opgevolgd. Persoonlijk denk ik dat dat goed is, omdat ik met een frisse blik kan kijken, maar iedereen zal zich aan de wet moeten houden. Ik vind dat zeer belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Een van de goede dingen aan de Codextrein was natuurlijk dat er een artikel is voorzien dat beleidskaders kan omschrijven waaraan vergunningen kunnen worden afgetoetst. Het is dus wel degelijk zo dat een beleidsvisie het kader kan zijn om vergunningen af te leveren. Dat is net een van de goede wijzigingen geweest.

Er zijn de afgelopen legislatuur heel wat artikels in de Codex en de Codextrein geslopen die een goed openruimtebeleid een beetje verhinderen, waaronder de vele mogelijkheden voor functiewijzigingen. Het wordt er systematisch uitgehaald, maar het is een beetje jammer. Ik hoor dat u wel bereid bent om die regelgeving onder de loep te nemen. Ik kijk er dan ook echt wel naar uit om dat grondig te doen. Het is niet alleen de milieusector die zegt dat het onwerkbaar is, maar ook

de mensen op het terrein die woningen zetten, weten op den duur niet meer wat ze wel en wat ze niet mogen doen. We hebben zelf een wetgeving gecreëerd die verkokerd is, die koterij- en aanbouwwetgeving is. We moeten daar vanaf.

Ik dring zeer sterk aan op een vereenvoudiging van die wetgeving, zodat we weten waar we aan toe zijn. Ik kijk er dan ook naar uit om die discussie te kunnen voeren om grondig werk te kunnen leveren, zodat de bouwshift die hier wordt gepretendeerd en die eigenlijk vanzelf gerealiseerd raakt, echt leidt tot een kwalitatief openruimtebeleid.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, ik dank u voor de toegevoegde antwoorden. Het is een zeer interessant debat. Het is een interessante suggestie om in deze commissie de studies te laten toelichten en het debat daarover ten gronde te voeren. Ruimtelijke ordening is geen gemakkelijke materie.

Het is misschien ook interessant om het spanningsveld tussen bouwrechten en eigendomsrechten eens te onderzoeken. Eigendomsrecht is een grondrecht, maar dat wil niet zeggen dat je er automatisch recht op hebt om een vergunning op die eigendom te verkrijgen, want die moet altijd worden getoetst aan een goede ruimtelijke ordening. Als de overheid een eigenaar tegenhoudt om iets te bebouwen of een grond wil herbestemmen, dan spreekt het voor zich dat er enige compensatie moet zijn. Het lijkt mij logisch. Als je een vergunning hebt, heb je het recht om te bouwen, maar we mogen bouwrecht niet verwarren met eigendomsrecht. Dat is toch nog een belangrijk verschil.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vergunningenbeleid voor veestallen – 646 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Mijn vraag gaat over de inplanting van veestallen. Minister, in de pers konden we vernemen dat u in oktober 2019 de vergunning voor de bouw en exploitatie van een nieuwe pluimveestal hebt geweigerd. De mogelijke geurhinder, de effecten op de mens en het gebrek aan inpasbaarheid in het omliggende open landschap waren blijkbaar argumenten van uw motivatie tot weigering.

Voor deze grote veestallen spreken we echt wel van een dimensie groter dan wat we tot vandaag hebben gezien. Dat is geen alleenstaand geval, we zien dat er heel wat aanvragen tot vergunning zijn voor die echt grotere stallen en dat ook stallen vergund zijn. Ik heb er een aantal opgelijst die vooral uit de Kempen komen, maar er zijn er ook in Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen. Het fenomeen doet zich vooral langs de grensgebieden voor.

Algemeen is er een schaalvergroting. We weten – en dat is ook logisch – dat bedrijven omwille van onder meer efficiëntie overgaan tot schaalvergroting. We weten ook dat er jaarlijks veel landbouwbedrijven verdwijnen, waardoor die schaalvergroting vanzelfsprekend is. Maar we spreken hier van een trend waar we toch eens over moeten nadenken. Het is ook een bezorgdheid van onze landbouwers. We zien dat bedrijven die vanwege strenge regelgeving in onze buurlanden, bijvoorbeeld Nederland, uitwijken naar ons en die eigenlijk de beperkte milieugebruiksruimte van onze eigen bedrijven inpalmen. We weten dat ons bijvoorbeeld

rond stikstof grote uitdagingen te wachten staan. In die zin is het beleidsmatig een heel relevante discussie om, los van individuele gevallen, te bekijken hoe we voor de landbouw in de toekomst zo een beleid kunnen voeren waarbij we bedrijven die passen in de landbouwvisie van de toekomst, kansen kunnen blijven geven en we niet de problemen van onze buurlanden importeren omdat men daar wat verder staat in de regelgeving.

Minister, ik ga ervan uit dat u op de hoogte bent van de toenemende schaalvergroting. Hoe gaat u om met deze trend en de impact hiervan op het landschap? Hoe zult u met deze trend omgaan in uw ruimtelijke visie en haar instrumenten? Hoe wilt u zorgen voor een betere afstemming tussen het omgevingsbeleid en het vergunningenbeleid, zowel op lokaal als bovenlokaal niveau?

Welk afwegingskader bent u van plan te hanteren bij toekomstige dossiers in eerste of tweede aanleg? In welke mate zullen uw diensten hun adviestaak aanpassen in het kader van nieuwe inzichten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, de thematiek ligt mij zeer na aan het hart, dat kan ik al vooropstellen. Als Vlaams minister van Omgeving ben ik ook rechtstreeks bevoegd voor vergunningverlening aan veehouderijen waarbij de grens voor klasse 1 overschreden wordt en waarbij deze grote inrichtingen inderdaad behandeld worden. Daarnaast behandel ik ook dossiers in tweede aanleg waarbij een beroep is ingesteld tegen vergunningen verleend door de provincie. Via een concrete omgevingsvergunningsaanvraag wordt het project ter zake geëvalueerd op zijn ruimtelijke inpasbaarheid en de aanvaardbaarheid van mogelijke hinder op de nabije omgeving. Onder de omgeving begrijpen we het leefmilieu en de omwonenden, die van groot belang zijn.

De administratie hanteert een uitgebreide set regels en afwegingskaders om de toelaatbaarheid van dergelijke inrichtingen te beoordelen. Belangrijke aspecten bij de hinderbeoordeling van een concrete omgevingsvergunningsaanvraag zijn de geurhinder voor de omwonenden, de mobiliteit, het watergebruik, de fijnstofproblematiek en de uitstoot van ammoniak. Mijn administratie houdt de vinger ook aan de pols over technologische evoluties, ontwikkelingen en relevante rechtspraak in het buitenland en zet vol in op het bijsturen en actualiseren van de sectorale wetgeving en richtlijnen.

Ook de verstrengde regels met betrekking tot vergunningverlening in Nederland en de gevolgen hiervan die in Vlaanderen voelbaar zijn, volg ik op de voet, zowel op het vlak van regelgeving alsook wat betreft de verhoogde interesse van Nederlandse veehouders om zich in Vlaanderen te vestigen.

De beoordeling van de ruimtelijke aspecten gebeurt op basis van de beoordelingsgronden uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. De agrarische gebieden op de gewestplannen zijn bestemd voor de ontwikkeling van landbouwbedrijven in ruime zin en para-agrarische bedrijven. Los van de conformiteit van de bestemming agrarisch gebied die stelt dat de inplanting van landbouwbedrijfgebouwen binnen deze gebieden in principe vergunbaar is, moet bij iedere vergunningsaanvraag getoetst worden in hoeverre het aangevraagde ruimtelijk inpasbaar is op de voorgestelde locatie en het de ruimtelijke draagkracht van het gebied niet overschrijdt.

Bij de toetsing aan de goede ruimtelijke ordening is de omzendbrief over de toepassing van de gewestplanvoorschriften van belang. Aanvragen voor inplantingen van zeer grote gesloten varkens- en pluimveestallen waar we de afgelopen maanden mee geconfronteerd werden, kunnen worden geweigerd indien de schaal en omvang van de ontwikkeling niet aansluit bij de schaal van het gebied en het landschap, of indien de aanvraag te hoogdynamisch is voor de locatie. Het aspect dynamiek kan

worden ingevuld vanuit het aantal vervoersbewegingen, het tijdstip van de activiteiten en vervoersbewegingen en de milieuhinder. Er kan een weigering zijn wanneer de aanvraag de leefkwaliteit van de omgeving in het gedrang brengt. Er kunnen ook randvoorwaarden nodig zijn om de hinder die een activiteit met zich meebrengt, te vermijden, beperken of milderen. Men kan de aanvraag weigeren wanneer ze ligt binnen beschermde cultuurhistorische landschappen of in mogelijk of effectief overstromingsgevoelige gebieden. Daarnaast zijn er nog andere punten waarvoor een aanvraag kan worden geweigerd.

Ik houd echt in de mate van het mogelijke rekening met die elementen. Ik volg het op de voet en ik zal onderzoeken of er al dan niet een algemeen kader nodig is. Want als de trend zich voortzet, is dit geen goede evolutie.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, minister. U neemt in uw antwoord veel van mijn bezorgdheden over. Natuurlijk moet er bij elke vergunningsaanvraag binnen het wettelijk kader worden gekeken wat de mogelijkheden zijn en wat de motivatie is. Maar de bedoeling van mijn vraag was vooral om te zien of de evolutie die we zien gebeuren, wenselijk is en of we erover moeten nadenken of we dat wel willen. Als we denken dat dat niet de gewenste evolutie is, hebben we vandaag dan mogelijkheden of moeten we beleidsmatig een debat hebben om te kijken of we daar eventueel op een andere manier mee moeten omgaan?

Ik onthoud dat u waarneemt dat er inderdaad door de strengere regels in het buitenland, bijvoorbeeld Nederland, een soort import ontstaat die voor de mogelijkheden voor onze eigen landbouw niet per se positief is, om het zacht uit te drukken. Ik ben tevreden met uw antwoord en de elementen daarvan. Ik hoop dat we dat verder kunnen opvolgen en indien nodig het debat daarover in alle openheid voeren.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil me graag aansluiten bij dit debat waaraan veel verschillende invalshoeken zijn. Daarstraks werd gesproken over ruimtelijke ordening. Dat is al geen evident verhaal. Er zijn heel veel zaken die in rekening moeten worden gebracht, wat het hele verhaal ook complexer maakt.

Wat betreft de druk uit het buitenland, waarbij mensen de grens oversteken om hier een initiatief te nemen, zijn de problemen velerlei. Ik denk op zich niet dat daar de wet veel strenger is, maar er zijn inderdaad bepaalde redenen waarom men de grens oversteekt. We moeten daar oog voor hebben en eventueel in overleg treden met buurlanden om te zien welk effect bepaalde maatregelen kunnen hebben.

In het verhaal van de schaalvergroting is heel duidelijk aangestipt dat het een algemeen gegeven is dat een aantal bedrijven de keuze maakt om naar schaalvergroting te gaan. Dat is trouwens niet alleen in de land- en tuinbouwsector zo, maar als we om ons heen kijken zien we centralisatie van dienstverlening en van taken. Dat is een gegeven in heel onze maatschappij, omdat we ons niet alleen in Vlaanderen begeven, maar in de ruimere context van Europa en de wereld.

Het is zeker belangrijk om te kijken hoe we daarmee moeten omgaan. Je kunt dit gegeven niet zomaar wegcijferen. Vorige legislatuur hebben we daar een boeiend debat over gehad. Daarover is een eensgezinde resolutie goedgekeurd. Het is zeker interessant om die nog eens nader te bekijken. Het thema is toch wel zeer divers, afhankelijk van het bedrijf en de keuzes van de bedrijfsleider.

Minister, ik vind het fijn in uw antwoord dat in het afwegingskader steeds nieuwe inzichten worden meegenomen alsook nieuwe technieken die vaak oplossingen kunnen bieden. We zoeken natuurlijk in techniek soms oplossingen, zeker ten aanzien

van natuur en milieu. Ik vind het fijn te horen dat u daar aandacht voor hebt. Ik wil daar zeker nog eens de nadruk op leggen, want voor het snel gebruiken van nieuwe technieken, te erkennen als best beschikbare technieken, moet vaak een heel lange weg worden afgelegd. Uiteraard moet men daarover zekerheid hebben. Ik wil er aandacht voor vragen dat dat zo snel mogelijk geïntroduceerd kan worden zodat bedrijven daar gebruik van kunnen maken.

Minister, u hebt het over een kader dat we misschien kunnen of moeten creëren. Ik begrijp dat dat nog in onderzoek is. Ik vind het belangrijk om in deze ruimte voor ondernemen mee te nemen en anderzijds rechtszekerheid, wat een zeer belangrijk item is als we spreken over ondernemen. Ik wil zeker meegeven om daar in de toekomst de nodige aandacht voor te houden.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik sluit me aan bij collega Rombouts. Ik wil eraan toevoegen dat we misschien ook rekening moeten houden met inkomenszekerheid voor de bedrijven en dat we in de toekomst deze bedrijven een garantie kunnen geven op een fatsoenlijk inkomen. Men heeft mindere jaren en een betere jaren, maar het zou op termijn wel mogelijk moeten zijn dat deze bedrijven kunnen overleven.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Voor alle duidelijkheid: het gaat hier wel over megastallen. Het gaat hier niet over een boer en de zekerheid die je daaraan moet geven. Het gaat hier echt wel over gigantische schaalvergrotingen. Als men in Nederland de wetgeving verstrengt, dan is het niet meer dan normaal dat ik de evolutie bekijk. De trend waarbij die megastallen uit Nederland richting Vlaanderen komen, is ook concurrentie voor onze boeren.

Ten tweede is er de schaalvergroting op de juiste plaats. Als die gigantische schaalvergroting dan ook nog eens bijkomende milieu- en klimaateffecten heeft? Sorry, ik ben minister van milieu. Dat wil zeggen dat ik de effecten op het milieu in zo een dossier in overweging zal nemen en een vergunning van zo een gigantische stal ook zal weigeren. Ik blijf daarop staan, ik ben minister van milieu, en dat is op de eerste plaats erop toezien dat we het milieu beschermen. Die evolutie richting Vlaanderen zal ik echt in de gaten houden en met mijn Nederlandse collega bespreken, want dat baart mij echt wel zorgen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Het is een goede suggestie van collega Rombouts om over de grens te kijken en te zien of evoluties samen kunnen worden bekeken en of er afspraken kunnen worden gemaakt. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat de oplossing voor de ene een probleem voor de andere creëert. We moeten proberen te zoeken naar bepaalde tendensen die we vaststellen. Ik steun zeker het idee om daar een gesprek over te hebben met uw collega.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de monitoring van de effectiviteit van luchtwassers – 660 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Het onderwerp van mijn vraag is geen nieuw probleem of aandachtspunt in het parlement. We hebben gezien dat er alweer controles zijn geweest op luchtwassers. Daaruit blijkt dat veel van die gecontroleerde luchtwassers ofwel niet correct worden gebruikt of zelfs helemaal niet worden gebruikt. Dat is geen nieuw probleem. Sinds er luchtwassers bestaan, is er vastgesteld dat ze niet altijd worden gebruikt en zeker niet altijd goed worden gebruikt.

U hebt daarover verklaard dat u tekortkomingen zult aanpakken, wat kan leiden tot strafrechtelijke veroordelingen of bestuurlijke geldboetes. Niet alleen het vaststellen van overtredingen, maar ook het voorkomen van overtredingen is uw eerste prioriteit. Dat lijkt mij logisch en zeer waardevol.

De luchtwassers hebben in eerste instantie tot doel om de uitstoot van stikstof te verminderen. Wanneer ze goed functioneren, hebben ze ook een positief effect op heel wat andere emissies. Dat zijn dingen die vooral voor de volksgezondheid van belang zijn.

Die emissies en hun effecten zijn nog niet voldoende in kaart gebracht. Daarvoor is verder onderzoek nodig. Daarover gaat mijn vraagstelling.

Er zijn vroeger een aantal intenties uitgesproken en uitspraken gedaan dat daar onderzoek over zou gebeuren. Onder de doelstelling 'Emissies in de landbouw en industrie verminderen' in het hoofdstuk Lucht van de beleidsnota Omgeving wordt gesproken over het overwegingsdocument van het Luchtbeleidsplan 2030. Daarin staat dat er MER-aanpassingen (milieu-effectrapport) zullen gebeuren zodra er resultaten van onderzoeken zijn naar de effecten op de omwonenden. Is daar verder onderzoek gebeurd? Wij hebben geen weet van specifiek onderzoek.

In de vorige legislatuur werd hierover een conceptnota goedgekeurd. Werd er nog iets ondernomen met wat daarin staat? In de conceptnota lezen we onder andere: "Samenvattend kan gesteld worden dat zowel geur als fijn stof afkomstig van stal-systemen een potentiële impact hebben op de gezondheid van omwonenden. Hierbij spelen diverse complexe dosis-effectrelaties waarop heden nog veel kennislücken rusten." Ook daar wordt verwezen naar een aantal onderzoeksvragen die nog moeten worden beantwoord.

In het Luchtbeleidsplan wordt ook aangegeven dat er een automatisch monitoring-systeem voor luchtwassers zal komen. De maatregel is tweeledig. Alle nieuwe luchtwassers moeten vanaf 2021 verplicht uitgerust worden met een elektronisch monitoringsysteem. Voor bestaande luchtwassers wordt voorzien in een overgangstermijn van vijf jaar onder voorbehoud van de geplande analyse van de technisch-economische haalbaarheid om die dan te gaan monitoren. Bij tussentijdse vervanging moet al een elektronisch monitoringsysteem ingebouwd worden.

Men zegt ook dat er eind 2019 een beslissing zal worden genomen omtrent het al dan niet invoeren van de verplichting tot het plaatsen van een elektronisch monitoringsysteem bij bestaande luchtwassers. Daarbij zullen concrete modaliteiten en tijdspaden worden vastgelegd.

Minister, hoe gaat u om met de vaststelling dat veel van die luchtwassers niet naar behoren functioneren? Op welke manier bent u van plan om de effectiviteit te controleren? Zal het huidige controlebeleid geëvalueerd en eventueel aangepast worden? Indien ja, welke aanpassingsmaatregelen voorziet u en tegen welke termijn?

Op welke manier wilt u de handhaving aanscherpen? Vaststellen dat luchtwassers niet goed functioneren, is een eerste stap, maar de handhaving en opvolging van het herstel zijn ook belangrijk. Welke concrete instrumenten zult u daarvoor aanwenden?

In het Luchtbeleidsplan zegt men dat de resultaten van onderzoek over de relatie tussen veeteelt en gezondheid verwerkt zullen worden in de MER-richtlijnen voor

intensieve veeteelt. Is hieromtrent ondertussen onderzoek geïnitieerd? Welk onderzoek? Wie voert dat uit? Zijn er ondertussen al resultaten bekend? Kunt u die meedelen? Bent u van plan om het onderzoek verder te zetten? Zult u op basis van deze onderzoeksresultaten overgaan tot aanpassing van de MER-richtlijnen? Er zijn al onderzoeken verschenen in andere landen, bijvoorbeeld in Nederland. Zult u op basis van die onderzoeken, indien er nog geen eigen onderzoeken zijn, eventueel overgaan tot het nemen van maatregelen? Zult u naar aanleiding van de deelconclusies van het eigen onderzoek gefaseerd maatregelen nemen om mensen in een veedicht gebied beter te beschermen?

In het Luchtbeleidsplan wordt een elektronisch monitoringsysteem aangekondigd. Het systeem is verplicht vanaf 2021 voor nieuwe luchtwassers. Voor bestaande luchtwassers spreekt men van een overgangstermijn. Gaan we dat elektronisch monitoringsysteem snel installeren, ook bij bestaande luchtwassers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, dank u voor uw vraag. Uit controle bleek inderdaad dat de helft van de gecontroleerde luchtwassers onvoldoende correct wordt gebruikt of zelfs helemaal niet gebruikt. Ik heb erop gereageerd dat ik ten eerste zal kijken wat we in het beleid kunnen doen – ik kom daar meteen op terug – en ten tweede zal handhaven. Iedereen moet zich aan de wet houden. Als men dat niet doet, komt de handhaving natuurlijk om de hoek kijken.

Wat ga ik doen in het beleid? Om het functioneren van de luchtwassers op te volgen, willen we zowel op nieuwe als op bestaande luchtwassers een elektronisch monitoringsysteem invoeren, gekoppeld aan een registratie van de monitoringsgegevens. Die zal aan de exploitanten toelaten om de werking van de luchtwasser van nabij op te volgen en waar nodig bij te sturen. Ook de toezichthoudende overheid zal deze gegevens kunnen gebruiken om de werking van de luchtwasser op te volgen. Terwijl de controle zich momenteel beperkt tot de prestatie van de luchtwasser op het moment van de controle, zullen overschrijdingen automatisch geregistreerd worden en kunnen we de prestatie over langere periodes opvolgen. Mijn administratie bereidt een nota voor om de modaliteiten en de timing van de invoering van die elektronische monitoring van bestaande luchtwassers zeer binnenkort aan de landbouwfederaties voor te leggen ter bespreking. Na bespreking zullen de bepalingen in de loop van 2020 in regelgeving worden ingeschreven.

Naast de gekende handhavingstaken werkt afdeling Handhaving ook proactief. Zodra de vergunningverlenende overheid een nieuwe omgevingsvergunning voor een ammoniakemissiearme stal verleent en de afdeling Handhaving hiervan op de hoogte brengt, verstuurt de afdeling een brief naar de exploitant met de vraag om de toezichthouder op de hoogte te brengen van de voorziene einddatum van de plaatsing van dit stalsysteem, zodat deze een visuele controle kan uitvoeren alvorens de exploitant de stal in gebruik neemt.

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) concentreert haar toezicht in de gebieden waar de waterkwaliteit in het recente verleden onvoldoende verbeterd is. De controles gebeuren op alle klassen van landbouwbedrijven en bijgevolg aanvullend op gerichte GPBV-controles (Geïntegreerde Preventie en Bestrijding van Verontreiniging) vanuit de afdeling Handhaving. Wanneer biologische of chemische luchtwassers op een bedrijf aanwezig zijn, wordt de correcte werking nagegaan. De VLM gaat na of er nutriëntenverliezen optreden dan wel of het uitgewerkte waswater tijdig gespuid en correct afgezet wordt.

Waar nodig verbaliseert de VLM en legt ook maatregelen op. Bij tekortkomingen waar de VLM geen vaststellingsbevoegdheid voor u heeft, wordt de afdeling Handhaving op de hoogte gesteld. De dienst Handhaving van de VLM neemt in 2020 het toezicht op de werking van de wassers actief op in zijn terreincontroles.

Binnen de administratie werd er reeds afdelingsoverschrijdend overleg gehouden om dit onderzoek inzake veeteelt en gezondheid op te starten. Dit onderzoek is echter nog niet concreet geïnitieerd. De nodige stappen zullen worden gezet om dit op te starten. Na afronding zullen de conclusies worden meegenomen in de MER-methode en -richtlijnen en zullen deze hieraan aangepast worden. Aangezien het onderzoek nog niet is geïnitieerd, is er nog geen zicht op de timing hieromtrent.

Zoals gezegd in het antwoord op de eerste vraag, zal een nota met de modaliteiten en de timing zeer binnenkort gefinaliseerd worden met het oog op een beslissing in 2020, zodat we dit zo snel mogelijk kunnen implementeren. Want ik denk dat die elektronische monitoring van belang is.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, dank u wel. Het gaat er mij niet om het de bedrijven moeilijk te maken. We stellen wel al heel lang vast dat het de visu controleren van die bedrijven een moeilijke zaak is. Daar heb je heel veel mensen voor nodig en het gebeurt uiteindelijk niet. Daardoor worden bedrijven die het goed doen, gestraft omdat andere die toestellen bewust uitzetten. We weten wat de praktijk is, die heeft altijd bestaan. Hier zitten we met de mogelijkheid om een elektronisch systeem te gebruiken dat heel veel mogelijkheden biedt voor opvolging. Daarbij wordt iedereen gelijk behandeld en wanneer de toestellen niet worden gebruikt, kun je direct op basis van de geleverde data optreden. Dat is een heel goede, faire oplossing die iedereen toelaat om zijn verantwoordelijkheid te nemen, zowel de exploitant zelf als de overheid, indien er op een foutieve manier mee wordt omgegaan. Dat is een heel goede zaak. Ik ben blij te horen dat u volgend jaar een initiatief wilt nemen om daar een kader voor te creëren en in een implementatie te voorzien.

Wat het onderzoek betreft, moet ik samen met u vaststellen dat het nog niet geïnitieerd is. Dat is spijtig want het is wel belangrijk omdat we weten dat daar gezondheidsaspecten aan verbonden zijn. Het zou goed zijn om dit precies te weten zodat we kunnen objectiveren wat een probleem is, wat geen probleem is, hoe groot het probleem is en op welke manier we de emissies van een dergelijk bedrijf kunnen laten verzoenen met de omwonenden en de risico's kunnen minimaliseren. Ook daar begrijp ik dat u van plan bent om dat onderzoek op te starten, het engagement dat vorige legislatuur al was genomen, na te komen, te zorgen dat er onderzoek gebeurt en op basis van dat onderzoek dan ook samen te bekijken welke mogelijke risico's daaraan verbonden zijn en op welke manier we daarmee kunnen omgaan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, de opvolging van de systemen die geïmplementeerd worden, vind ik zeer terecht. Als we rekenen op technieken, moeten die technieken natuurlijk ook werken en moeten we daarop kunnen rekenen. Maar als we de handhaving kunnen vereenvoudigen met elektronica of andere technieken, moet dat ook bespreekbaar zijn. Ik ben blij dat u heel duidelijk aangeeft dat u in overleg bent met de sectorfederaties om te zien hoe dit praktisch kan worden bekeken.

Wat betreft de onderzoeken is het uiteraard ook belangrijk dat we goed weten wat de eventuele effecten zijn. Er zijn wel heel wat onderzoeken. Als we enige wetenschappelijke achtergrond in rekening nemen moeten we alleen vaststellen – dat is heel vaak een knelpunt bij onderzoeken – dat sommige zaken elkaar wat tegenspreken. Het is niet zo dat er vandaag geen kennis is en er geen rekening wordt gehouden met de gezondheidseffecten, integendeel. Ik meen zelfs dat er enkele jaren geleden door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) een aantal onderzoeken naast elkaar zijn gelegd en er nog een onderzoek gebeurd is waarin men enige nuances aanbrengt bij de effecten. Het is belangrijk dat we dat

op een goede manier kunnen beoordelen en niet de tegenstrijd opzoeken, en dat we rekening houden met de diverse onderzoeken die er vandaag op de tafel liggen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik denk dat we het allemaal eens zijn. Ik denk dat men ook vanuit de sector vragende partij is, want een groot deel houdt zich aan de regels en doet wel het nodige. Daarom is het elektronische monitoringsysteem invoeren een goede oplossing. Uiteraard zal ik ook in overleg gaan met de landbouwfederatie. Zoals ik heb gezegd, is handhaving het sluitstuk daarin. Ik ga zo snel mogelijk dat onderzoek laten initiëren. Dat neem ik mee.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik ben het ermee eens dat het onderzoek zoals het was gepland, belangrijk is, juist om de resultaten, die elkaar tot nu toe wat tegenspreken, verder te objectiveren. Ik denk dat het in ieders belang is dat we weten waar er risico is of waar niet. Als er geen risico is, zoveel te beter. Maar we moeten daar proberen wat duidelijkheid over te krijgen omdat er toch wel wat ongerustheid is. Als we die ongerustheid kunnen wegnemen door wat verder te zoeken en door resultaten van reeds gebeurd onderzoek te bundelen, zou dat een goede zaak zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Carina Van Cauter aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieueffectbeoordelingsplicht bij stedenbouwkundige regelgeving – 566 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, naar ik verneem is over het arrest-D'Oultremont bij het Europees Hof van Justitie vorige legislatuur al heel wat te doen geweest. Het is een arrest dat de vraag deed rijzen naar een algemene milieubedoordelingsplicht van wetgeving. In het arrest is het Hof van Justitie immers overgegaan tot een bijzonder ruime interpretatie van de begrippen 'plannen' en 'programma's'. Later zijn er nog twee arresten gekomen die in dezelfde lijn lagen.

Dat heeft uiteraard zijn gevolgen voor onze interne werking. Bij een aantal provincies is men niet alleen bezig met het ontwikkelen van een visie maar gaat men ook over tot het opstellen van plannen. We denken aan Antwerpen en West-Vlaanderen. Die provincies hebben aangegeven in het licht van het kwestieuze arrest dat zij een plan-MER (milieueffectrapport) willen opstellen. Daarnaast zijn er heel wat procedures hangende met betrekking tot een aantal bepalingen waarbij men naar het Grondwettelijk Hof trekt ingevolge de plan-MER-problematiek maar ook in het kader van het aanvechten van een aantal beslissingen waarbij men naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen trekt omdat bijvoorbeeld een algemeen bouwreglement niet zou ondersteund zijn door een plan-MER enzovoort.

In het kader van heel deze problematiek en met het oog op het dienen van de rechtszekerheid, minister, heb ik een aantal vragen voor u. Op welke manier zult u rekening houden met de problematiek rond het arrest-D'Oultremont bij de hervorming van de MER-richtlijnen? Heeft het Departement Omgeving reeds een digitale scopingstool ontwikkeld, waar vorige legislatuur blijkbaar sprake van was, om lokale besturen en provincies bij te staan bij de opmaak van RUP's? Volgens de Raad van State zijn de provincies geen lokale overheid in de zin van de plan-MER-richtlijn, maar volgens het Hof van Justitie interpreteert men dat begrip dan weer ruimer.

Het regeerakkoord spreekt van een maximale vereenvoudiging van de VLAREM-regelgeving (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning). Dat is een uitstekende zaak, maar hoe moet die dan ook onderhevig worden gesteld aan een plan-MER? Wat zijn de gevolgen indien dat niet het geval is? Zijn de beslissingen en vergunningen desgevallend aanvechtbaar?

Minister Zuhal Demir: De afbakening van het toepassingsgebied van de plan-MER-plicht is inderdaad in volle ontwikkeling. Het Departement Omgeving laat momenteel een juridisch onderzoek uitvoeren naar de mogelijke plan-MER-plicht van regelgeving, beleidsplanning en langetermijnvisies.

Aanvullend aan deze studie werd nu reeds een tweede deel opgestart, waarin wordt onderzocht hoe de plan-MER-procedure het best kan verlopen in het geval men decreten, besluiten, stedenbouwkundige verordeningen of ruimtelijke beleidsplannen wil onderwerpen aan planmilieueffectrapportage. Ook methodologieën voor een milieueffectbeoordeling van strategische plannen en programma's worden onderzocht.

In 2020 verwachten we daarnaast een uitspraak van het Hof van Justitie op de interpretatievragen die de Raad voor Vergunningsbetwistingen hierover stelde. Dit neemt niet weg dat ik nu al rekening houd met de gevolgen van het zogenaamde arrest-D'Oultremont bij eventuele hervormingen.

Het Departement Omgeving ontwikkelde eerder al de RUP-adviestoets (ruimtelijk uitvoeringsplan), die gemeenten en provincies helpt bij het bepalen van de relevante adviesinstanties. Momenteel is er nog geen digitale scopingtool.

Via een interpretatieve en wijzigingsbepaling van de relevante artikelen uit het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid werd reeds verduidelijkt dat provinciale plannen, net als gemeentelijke plannen, beschouwd kunnen worden als plannen afkomstig van een lokale overheid.

Een provinciale overheid kan dus argumenteren dat haar plan 'het gebruik bepaalt van een klein gebied op lokaal niveau' en heeft zodoende het recht om via een plan-MER-screening aan te tonen dat haar plan geen aanzienlijke milieueffecten genereert.

Doordat het om een interpretatieve bepaling gaat, is het duidelijk dat de regelgeving van in het begin deze betekenis heeft gehad en dus steeds in die zin geïnterpreteerd moet en moest worden.

Of VLAREM of delen ervan onder het toepassingsgebied van de plan-MER-plicht kunnen vallen, is het voorwerp van de procedure waarover de Raad voor Vergunningsbetwistingen interpretatievragen stelde aan het Hof van Justitie. Wij zullen uiteraard rekening moeten houden met de arresten die hierover uitgesproken worden.

Voor het geval zou geoordeeld worden dat de betrokken onderdelen van VLAREM onterecht werden vastgesteld zonder milieueffectrapportage, werd gevraagd om de gevolgen tijdelijk te kunnen handhaven.

Over de vraag hoe VLAREM kan 'be-MER'd' worden indien dat nodig zou zijn, zullen de vermelde studies input geven.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, dank u voor uw antwoord. Het is in ieder geval goed dat men zorgvuldig en diepgaand juridisch onderzoek voert naar de juiste draagwijdte en de interpretatie die we hier moeten hanteren. Dat is van belang omdat het de rechtszekerheid dient. Het heeft geen zin om hier lichtzinnig mee om te gaan om dan vast te stellen dat men een heel planningsproces doorloopt, allerlei instrumenten ontwikkelt, om dan achteraf, indien deze instrumenten gebruikt worden op vergunningsniveau, vast te stellen dat wat beslist wordt, vernietigd wordt vanwege het ontbreken van de MER-screening.

Anderzijds lijkt de interpretatie van het Hof van Justitie toch wel verregaand te zijn. Uw diensten zullen daar wel met de nodige aandacht naar kijken, omdat het precies de bedoeling was van de Planrichtlijn destijds om in het kader van vergunningverlening in een zo vlug mogelijk stadium van het besluitvormingsproces de effecten op het milieu mee te betrekken.

Als we dat gaan optillen naar ieder regelgevend instrument, zoals een algemeen bouwreglement... Ik heb hier net collega's horen stelling innemen dat een zich ontwikkelende visie al zou kunnen worden toegepast op het moment dat men een vergunning gaat beoordelen. Dat lijkt helemaal contradictorisch met de vaststelling dat ieder regelgevend instrument eigenlijk aan een MER-screening zou moeten worden onderworpen. Hoe kan een visie die geen openbaar onderzoek, die geen MER-screening heeft doorlopen en dergelijke meer, als instrument worden gehanteerd om op vergunningsniveau enige beslissing te motiveren, zoals sommigen bepleiten? Dat lijkt mij contradictorisch.

Maar ik heb in ieder geval een dubbele bezorgdheid. Ten eerste: zorgvuldig verder onderzoeken alvorens je een screeningstool ter beschikking stelt. Als men de overheid iets ter beschikking stelt, dan gaat men er immers van uit dat het juist is en dat het achteraf geen aanleiding meer kan geven tot discussie of tot vernietiging. Ten tweede: toch niet te ruim interpreteren zodat niet ieder initiatief dat lokaal wordt ontwikkeld, een dermate moeilijk proces moet doorlopen zodat lokaal beleid eigenlijk niet meer mogelijk is. Dat kan toch niet de bedoeling zijn van een dergelijk instrument.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Voorzitter, ik denk dat u een heel terechte problematiek hebt aangehaald. Ik denk dat we allemaal de wenkbrauwen gefronst hebben toen die uitspraak werd gedaan, naar aanleiding van een RUP in Mechelen, als ik me niet vergis. Dat is inderdaad een bezorgdheid. We hebben het er daarstraks nog over gehad: alles wordt complexer en complexer en hierdoor wordt het nog een beetje complexer. Het is moeilijk voor de minister om daarop te antwoorden, denk ik, want ik had begrepen dat het Europees Hof nog een bijkomende casuïstiek zal verfijnen en dat we inderdaad nog wel wat te verwachten hebben vanuit die richting. Wat betreft de prejudiciële vragen die gesteld zijn door de Raad voor Vergunningenbetwistingen: heb ik het goed begrepen dat er een tool komt voor een MER-screening die dan voldoende kan zijn voor provinciale en gemeentelijke initiatieven? Of heb ik dat verkeerd begrepen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De digitale scopingtool is door mijn voorganger in gang gezet. Dat is de bedoeling maar momenteel is er nog geen digitale scopingtool.

Lode Ceyssens (CD&V): Los van de prejudiciële vragen die gesteld zijn: het is natuurlijk goed dat er tools worden aangereikt, maar hebben wij voldoende zekerheid dat die tool voldoende bestendig is om te anticiperen?

Minister Zuhal Demir: Neen, vooraleer de overheid een tool in het leven roept, is het belangrijk dat we rekening houden met die dubbele bezorgdheid van mevrouw Van Cauter, namelijk de zorgvuldige screening in het juridische onderzoek en de reikwijdte, want zonder dat we daar zicht op hebben, denk ik dat het geen zin heeft om die tool ter beschikking te stellen. Daar ben ik het mee eens.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.